

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 16. ára 10 fillér. Telefon-szám 16.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többesüri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
két-szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadónivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Habemus papam!

(F-i) Nemcsak a királyokra, hanem a pápákra is áll a mondás: Meghalt a pápa, éljen a pápa!

Szent Péter templomának homlok-loggiájáról hivatalosan kikiáltották: Habemus papam! Pápánk van!

Sarto József bibornok, velencei patriarcha a római katolikus anyaszentegyház fejévé választatott és Szt. Péter utódainak sorában a X. Pius nevet vette fel.

És most a millió és millió lelkiismeretnek szuverén ura felé tekint a világ. Őt vallja urának. Az ő szava öt világrész keresztényeinek lelkében hangzik vissza...

Felemelő tudat, hogy amikor egyes országok állig felvegyervezve hirdetik a békét: van egy erkölcsi hatalom, mely a hitre, az elvekre, a lelkiismeretre támaszkodik; egyetlen szavával megmérhellen előnyt nyújt a trónoknak, midőn az alattvalókat — mint a jó atya gyermekeit — a törvényes hatalom tiszteletére, polgári kötelességre, türelemre, békés együttműködésre oktatja — azzal a nagy tekintéllyel, melylyel a pápaság rendelkezik.

Ez a tekintély oly tiszta, ideális és erős alapon áll, hogy a fegyveres hatalmak meg sem közelíthetik s mely tekintély, a századok viharában bekövetkezett nagy

állami átalakulások, a trónok bukásai, a forradalmak vész hullámai között rendíthetlennül áll.

Mikor 1870-ben Viktor Emánuel király ügyi részt lőttek Róma falain, azt hitték sokan, hogy a pápaság világi hatalmának vége van. Nagyon csalódtak. Csak egy nagy problematikus kérdéssel lett több a politikai világban. A római kérdés megoldását még mindig keresi a diplomácia...

A pápai korona fénye ott ragyog ma is a tiarán... „És a pápaság — mint egyik világlap írja — ismét a nagyhatalmasság, nagykövetei mindenütt az első helyet foglalják el a diplomatai testületekben; épen úgy a pápa lenne az elnöke az uralkodóknak, ha azok kongresszusra gyűnének össze. Kinek másnak adnák az elsőséget? Mely uralkodó ismerné el a másik uralkodó elsőségét? A pápa azonban atya s ezen békés méltóság előtt az uralkodók meghajolhatnak anélkül, hogy magukat kisebbítenék. A szuverén pápa ezen erkölcsi tekintélye a dolgok természetéből következik, amennyiben az események folyása a társadalmat fönntartó ismereteket összezavarta és a világi uralkodók szemei a rend, az állandóság elve felé fordulnak, melynek legfőbb képviselője a pápaság Rómában, őre a keresztény civilizációnak, mely annyira forradalom után is legfőbb és legszilárdabb alapja az álla-

monak. Azon az uton vagyunk, mely elvezet ahhoz, amit azelőtt keresztény köz-társaságnak neveztek. És a pápa közel van hozzá, hogy egy napon az európai viszá-lyok természetes birajaként jelenjék meg.“

Az elhunyt pápa encziklikáiban a most uralkodó szociális bajok orvoslását tűzte ki az egyház nagy kérdései elé. Vajha az új pápa a szenvedő társadalomnak gyógyító it hozhatna és így bekövetkezhetnék a sokszor meggyalázott kereszthez visszatért népek boldogsága.

Én hiszek az Ur Jézus szavaiban: Ego vobiscum ero, usque ad consumationem saeculi.

Sarto József bibornok 1835. június 2-án született Treviso velencei tartományban Riese községben s tíz éve, 1893. június óta bibornok. Annak idején az olasz királyság által történt megerősítése patriarkai méltóságában egyike volt azoknak az engedményeseknek, melyeket a kormány évekig tartott tárgyalások után tett s amelyek fejében Crispi keresztülítet'e, hogy a Vatikán támogassa s bizonyos tekintetben szentesítse az olaszok afrikai törekvéseit. Sarto kilátásai a pápaságra főleg azon a nagy tekintélyen alapulnak, melyet a papság körében mindig élvezett, továbbá a kánoni és a nemzetközi jogban való tájékozottságán, szervező tehetségén s feddhetetlen jellemén. Bár figyelő, éles szemmel nézte a világ eseményeit, mindig főpásztori kötelességeire szorított s nem vett részt sem a politikai mozgalmakban, sem a vatikáni eselszövevényekben. Az is előnyére válik, hogy Rómától távol élt s így soha sem volt annyira kitéve az irigységnek és féltékenységnek, mint a római bibornokok.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGZÁJA.

szürkeség.

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.

Bármerre nézek: szürkeség
A szín, az élet ködbe vész.
Örömtelen, sivár a lét,
A melyen áttombolt a vész.

A honfi szívben is silány
Remények lángja lobbadoz.
Meddő viták emésztenek,
A tetterő csak sorvadoz.

Oh, lesz e, jő-e más idő,
Midőn új élet árja kél?
A melyben szebb virány fakad
S a nemzet újra hisz, remél?

Százerek lelke kérde ezt
S új Messiás után eped,
Ki végre győzelem felé
Vezesse ezt a nemzetet!

Fülei Sz. Lajos.

Apróságok.

— A pénzügyörök életéből. —

— Szervusz Dosi Pista!

Pista egy ideig nézi az idegent, aztán kezdi a szemével mérni le is, föl is.

— Mit bámulsz úgy rajtam! hiszen nem vagyok új kapu, vagy tán nem ismersz?

— Bocsanat de ugy van. . .

— Emlékszel-e egykori tanuló társadra: Erdősi Bélára?

— Szervusz, hát ugyan bizony te vagy! De mi az ördögöt csináltál, hogy ilyen öltözetben látlak?

— Tíz éve már, hogy pénzügyör vagyok.
— Nem kaptál annál más állást?
— Nem is kerestem, nagyon meg vagyok velem elégedve.

Ugye azért, hogy nagyon jó orrod lévén, a dohányt könnyen megszagold s a rendes fizetésen kívül a kihágásokból is kapsz valamit.

— Igaz, ha nem csorran, cseppen.
— Kedves Barátom! ne essék rosszul, de azt hallottam, hogy a finánczok sok csalafintaságot követnek el.

— Nem tagadom, én is tudok rá esetet, de velem is sok minden történt.

— Jó! a viszontlátás öröme egy-két pohár bor mellett elbeszéltem és jobbra mutatva mondá: ide megyünk.

Bementek.

— Szervusz Pista!

— Szervusz Béla!

Közintottak és ittak.

— Na, kezdjed Béla!

— Erdőszentgyörgyön fölül a „Lóczi-fogadó“-nál voltam egy társammal; toltuk a szelet Szentgyörgy felé. Jobbról, balról mindenütt magasra nőtt törökbuza volt. Mikor elérkeztünk odáig, a hol az ut Szentgyörgy felé hajlik, egyszerre két embert láttunk magunk előtt, mindkettőnek zsák volt a hátán; a mint megpillantottak 1-2 perc alatt ledobták a zsákot az országutra s aztán

ueczszu! ill' a berek, nádak, erek, ugy oda lettek, mint a kámfor. Tanakodtunk, hogy mit csináljunk a dohányos zsákokkal; nem tudtunk megállapodni. A véletlen segített ki. Ugyanis a „Lóczi-fogadó“ felől egy szekér jött, a szekeres a gyeplőt fogva szundikált. Mondom a társamnak, tegyük fel ezeket a zsákokat a saroglyába. Feltették. Mikor ez megtörtént, felébresztettük az atyáit s kérdőre vontuk, mit viszen?

— Semmit. Törökbuzaért megyek Szentgyörgyre — mondá becsületes arczzal.

— Hát ezek mik? — kérdem tőle — a zsákokra mutatva.

— Hát azok csakugyan mik? — kérdezi ő is megütközve.

— Itt két zsák dohány van.

— Isten a tanum rá, nem tudok semmit róla.

— Nekünk is maga s az Isten a tanunk — mondám én, hogy itt két zsák dohány van.

— Az igaz, de én nem tettem oda; én nem tudok róla semmit.

— Akár tette, akár nem, láthatja a két szemével, hogy itt két zsák dohány van s magának akarva, nem akarva jönnie kell velünk. Eljött; a dohányt lemértük. A birság 30 frt volt. Sirva tette le az asztalra, aztán eltávozott.

— Rosszul cselekedtetél Béla! Ennek a vége csattanós lesz.

— Elismerem, hogy igazságtalanul cselekedtem, de fiatal voltam társammal együtt s a fiatal sokszor cselekszik meggondolatlanul. Bántam is eleget; később aztán megvigasztalt az, hogy engem is szedtek rá...

(Folyt. köv.)

József János.

A székely nép anyagi romlásának indító okai. (14. folyt.)

— Közli: Lengyelalvi báró Orbán Ottó. —

A székely ember például felvett a takarékpénztárból 100 forintot három hónapos lejáratu váltóra. A kölcsön kapott pénzzel vett két borjút, hogy azokat felnevelje és kevés birtokát legyen mivel megmivelje. A három hónap eltelt, a váltó megújítása, a kamat és törlesztés lefizetésének ideje elkövetkezett. A kölcsönzőnek nem volt más pénzforrása, minthogy elkeltet adja a kölcsön pénzen vásárolt két borjút sokszor még olcsóbban, mint ahogy vette. A borjúért kapott pénzből lefizette az első törlesztést és a kamatot, a megmaradt pénzből vásárolt két kisebb borjút, hogy azt majd csak felneveli. De eljött újból a három hónapi lejárat, pénz ismét nem került egyébből, mit volt mit tenni, eladta újból a két borjút a második törlesztésre. Ilyen uton két ízben sikerült rendezni a váltót. Azonban már harmadikszor nem bírta marháját pontos időre eladni. Egyébünne sem jutott pénzhez. Eltelt a határidő s akkor a váltót megóvatolták és beperesítették. Ekkor már a 10—12 százalékos pénzből 40—50 százalékos pénz lett az óvási díjakkal és felszaporodott perköltségekkel együtt. Most már nem volt mit tenni a székely embernek, a két kis borjút eladta, annak árából kifizette a perköltséget ha «kifutotta».

Igy történt meg, hogy a székely embernek egyéb nem maradt a kezében, csak a borjú farka, ha azt levágta, mert a borjúkat felemész-tette a kétszert törlesztés, valamint a perköltség.

Azonban még a takarékpénztári adósság azon csekély 5—10 frt összeg kivételével, amit két ízben törlesztett, még hátralékban állott és az esedékes kamatokkal ismét felszaporodott 100 forintra. Ezt tehát új váltóval fedezte. Az új lejáratnál, ha nem bírta rendezni, újabban beperelték és akkor a tőkéért s annak járulékaikért, a felmerült perköltségeikért a birtokát árverezték el és a székely emberből földöntutó koldus lett 100 forint váltó-adósság miatt.

Ezen mizériák koronáját képezi a mi végrehajtási törvényünk, mert ha a törvényszerkesztőnek feladatul tűzték volna, hogy szándékosan alkaloson olyan törvényt, amelynek alkalmazásával a földbirtokot a magyar elem, a székely nép kezéből könnyű szerrel ki lehessen venni, akkor sem tudott volna erre a célra különb módot kieszelni, mint a mostan érvényben lévő végrehajtási törvény.

Ez a törvény úgy van szerkesztve, hogy annak segítségével a szászok és oláhok a székelységtől a földbirtokot mind elvehetik.

Egy példát hozok fel: Ha egy székely embernek van 1500 forint értékű földbirtoka és beadósodik 50 forintig s tartozását rövid idő alatt nem tudja rendezni, beperelik. Az 50 forint tőke és járulékaikért s a felmerült perköltségeikért elárverezik az 1500 forintot érő földbirtokát s ha senki sem ad többet érte 10 frtért is eladják. A székely családapa családjával együtt elveszti az ősi birtokot, hontalan és koldussá lesz. Családjának örökségképpen nem bir egyebet hátrahagyni a koldusbotnál. Ilyen uton az ősi birtokot elveszti és az 50 forintos adósság sincsen egészen törlesztve. Még ki van annak is téve, hogy ha időközben a szerencse kedvez neki s valamit még bir szerezni, így azt sem hagyhatja gyermekeinek, mert azt újból elveszik az 50 forint rendezetlen maradt adósságért.

Most a szász és oláh pénzügyek, ha felhasználják a székely nép anyagi romlását azzal, hogy a székely népnek kínálják a kölcsönt és a pénzt rohamosan adják a földbirtokra, pokoli terveiket igen könnyen megvalósíthatják.

A régi időben és napjainkban is, ha valamelyik országtól földterületet akartak elvenni, azért irtózatos és költséges háborút folytattak, véradózatok árán szereztek meg részükre őseink is ezt a földet, melynek minden legkisebb rögét honfui vér áztatta.

A szász és oláh pénzügyek most vérontás nélkül is eltudják foglalni a székely nép kezéből a földbirtokot. Nem kell hozzá sem ágyu, sem puská, sőt még a hajszála sem görbül meg tőle egyiknek sem. Egyszerűen pénzt adnak reá kölcsön és egy szál végrehajtóval, a mostani végrehajtási törvény erejével az ősi székely birtokot minden ellenállás nélkül elfoglalják s akár bergengócziakat is telepitnek reá kedvük szerint.

A közmondás azt tartja, hogy akié a föld,

azé az ország. Ha ezen állítás igaz, amint hogy elvitathatlanul igaznak bizonyult, a földbirtoknak szerezzünk tekintélyt, adjunk értéket. Akkor ne engedjünk a földbirtok felett a szalmából és rongyból készült papírpénznek akkora fölényt a földbirtok felett.

Első sorban ha a magas kormány és törvényhozó testület a székely nép anyagi helyzetén változtatni akar és a székely népnek segítségére akar lenni, vegye revízió alá a végrehajtási törvényt, szabjon annak korlátot; a végrehajtási törvényben a földbirtoknak nyújtson védelmet, mert azáltal az ősi birtokot megtarthatja a székely nép kezében.

Ha pedig a végrehajtási törvényt nem fogják módosítani, akkor az állam hiában hoz áldozatot azért, hogy az árverés alá kerülő nagyobb földbirtokokat megvegye és azokból telepítvényes telepeket csináljon, mert amíg az állam a hozszadalmas telepítvényes eljárás mellett 50—100 telepezt letelepesít, addig a végrehajtók a törvény erejével 500—600 székelyt telepítenek ki az ősi székely birtokból és adják kezébe azoknak a koldus- és vándorbotot. Az állam törekedjék oda, hogy a székely népet támogassa és anyagilag erősítse meg, hogy a saját erején tarthassa meg az ősi birtokát, amelyért senkinek semmit sem kell fizetni, mert az ősi öröksége; míg ellenben a telepítvényes földért fizetni kell az államnak és a kívánt célt még sem lehet elérni ezuton

(Folyt. köv.)

Hová forduljon a gazda tanácsért?

Szólás mondás, de régi példabeszéd: a magyar embernek nem kell tanulni, elég ha gondolkodik. S gondolkozott is a magyar gazda sokáig, közbe-közbe a kártyát is megkeverve, a mig el nem érkeztek a nyolczvanas évek mostoha gazdasági viszonyai, a mig a buza ára le nem szállott 6—7 forintra. Akkor azonban elérkezett a cselekvésnek az ideje, az egyszerű gondolkozás már nem volt elég a megélhetésre. Kezdünk kísérletezni, nem volna-e hasznosabb buza helyett cukorrépat, burgonyát, cikóriát stb. termesztetni? Sőt egyesek kísérletet tettek arra nézve is, nem lehetne-e két kalászt termesztetni ott, a hol eddig csak egy termett? Szóval mezőgazdaságunk új korszakba lépett. Az elfogulatlan szemléletnek el kell ismernie, hogy mezőgazdaságunk feltűnő módon fellendült az utóbbi 20—25 év alatt s nagyon elmaradt az a gazda, ki azidő alatt évi összes jövedelmét meg nem kétszerezte.

Ezek után csak az a kérdés, vajjon olyan-e már ma a mi gazdasági rendszerünk, a mely a tökéletesség netovábbja, a melyen többé javítani, lendíteni nem lehet, a mely a lehető legnagyobb összes és tiszta jövedelmet szolgáltatja. Sajnos, e kérdésekre nem kell felelnünk. — Elismerjük ugyan, hogy gazdasági viszonyaink különösen az utóbbi évtizedben nagyot lendültek, de annak daczára a tökéletestől nagyon, igen messze vagyunk. Kezd ugyan már a mi gazdaközönségünk fogékony lenni az újítások iránt is, de a legtöbb esetben nem számítással újít, hanem azert, mert látja az újítást másnál is. Azonban nem tudja, hogy az újítás, a melyet más jónak talál, jónak fog-e bizonyulni az ő viszonyai között is, mert nem vett magának fáradságot, hogy a szóban forgó újítást kiismerje, tanulmányozza mielőtt alkalmazná. A minapiban vasuti utazásom közben mondja egy ur ember, hogy tavasszal buzavetéseit Thomas-salakkal fogja behinteni, mert az egy földbirtokos társánál kitűnő befolyással volt a termés hozamra. Én elhüledve hallgattam terveit, s csodálkoztam azon, miképp foghat valaki műtrágyázáshoz addig, mig még azt sem tudja, hogy a salak a legnehezebben oldható műtrágya, a melynek feloldására nem egy tavasz, de egy álló esztendő sem elég. Ha ilyen felületes ismeretek alapján alkalmazza a gazda az újításokat, akkor nem lehet csodálkozni rajta, ha azt ép oly hamar sutba dobja, mint haszontalant.

Arról pedig — csak legyünk egészen őszinték — már csakugyan igen kevés dazdának van meg halvány fogalma is, hogy ad-e ő annyi trágyát talajának, a mennyi elegendő a talaj termő erejének fenntartására, hogy az ő trágyázási rendszere mellett emelkedik-e, vagy apad talajának termőképessége. Pedig a gazdálkodásnak ez a kardinalis pontja, e körül forog az egész gazdálkodás, s ha e tekintetben nem helyesen járunk el: kárba vesszünk összes faradságunk; kielégítő vagy jó eredményt soha sem érhetünk el. Hogy pedig

épen e tekintetben országszerte nem helyesen járunk el, azt mutatja azon megdönthetetlen tény, hogy a nyugati államok természetlagai nem csak felezik a mienket, de a legtöbb helyt annak a kétszeresein is túl emelkednek. Kevés az állatállományunk, műtrágyát is keveset használunk, miként lapunk más helyén erre még rámutatunk.

A kezelésünk alatt álló birtokról nem készítenk üzemttervet, s így nem tudhatjuk, nem lehet-e birtokunkat jövedelmezőbben kihasználnunk, nem tudjuk eleve mennyinek kell lenni az összes bevételnek és kiadásnak, mennyinek a tiszta haszonnak. De sőt ha váltó gazdaságot üzünk is, a váltó van beállítva, hogy lehető legnagyobb hasznot már csak ezért sem érhetünk el. Ösmerek gazdaságot — nem egyet — hetes fordával, a hol az első évben meg van ugyan trágyázva a talaj, de azután hét éven keresztül egy szem trágyát sem kap, buza pedig a negyedik és hetedik évben jön bele. Hogy az ilyen váltó gazdaság a talajt tönkre teszi, azt tudnia kell, a ki némi ügy nevezett tudományos gazdasági ösmerral is bír.

Nem vonjuk kétségben, hogy egy birtoküzem-tervet kidolgozni, annak a ki nem sokat foglalkozik gazdasági tudománnyal és írásos munkákkal igen nehéz, de meg van adva a mód és alkalom ilyen üzemttervet ahoz értő, azzal sokat foglalkozó egyénekkel díjtalanul kidolgoztatni. A magyarvári gazdasági akadémián, a kolozsmonostori, debreczeni, kassai, és keszthelyi gazdasági tanintézeteken tanácsadó bizottság van gazdasági ügyekben felállítva, mely bizottságnak feladata bárkinek is gazdasági ügyekben díjtalanul felvilágosítást, tanácsot adni. Akár üzemttervet kell valamely birtokról készíteni, akár állattenyésztési, növénytermelési stb. ügyben kell tanácsot adni, ezek a bizottságok a legnagyobb szakértelemmel díjtalanul adják azt meg, s így a gazdának csak egy levelet kell írnia az illető intézet igazgatóságához, hogy a legjobb és teljesen kimerítő választ kapjon. Tanuljunk, hogy haladjunk, hogy gyarapodjunk.

Fürdői levél.

Lobogó-fürdő, 1903. aug. 4.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Innen az oláhfalvi fensik egyik igazán kedves, vadregényes pontjáról írom e sorokat, hadd hallja ország-világ, hogy egy fürdőn, ha még oly primitív állapotban van is az, mily jól érezheti magát, ha még a fürdőkön is észlelhető dölyfő, henczegést az együttérzés, egymást-megbecsülés váltja föl. No aztán, ha van egy-egy jó humoru ember, a ki a különben »bús magyart« — felvidítani, a társaságba lelket önteni tud.

S vajjon mivé is lenne itt az ember, ha még jókedve sem lenne! A fürdésből, no abból alig vehettük ki részünket, hiszen alig egy néhány nappal ezelőtt, még be kellett fűteni a szobákba. Hej pedig milyen egy áldott vize van e fürdőnek! Ha az Isten nem a magyart, hanem egy más nemzetet ajándékozott volna meg e gyógyerejű vízzel, bezzeg másként tudná azt értékesíteni. Hát még az a gyönyörű panoráma. A Hargita hegylánc a dús fenyveseivel; a gyönyörű vizesések; a csörgedező patakok. A »Dobogó«-nak nevezett fürdő, a melynél szebb alkotása nem lehet az Isten szent kezének. Ez ózondús levegőjü hely, a hová szász atyáinkfiat ezerével tódulnak, hogy az élet legdrágább kincsét: egészséget merithessenek — a szén-savtartalmu forrásokból, a tiszta, üde levegőből.

Messze tértem tárgyamtól, hiszen a céloim az volt, hogy ezt a mi fürdős életünket irjam le.

Vigan telhetnek ott a napok, a hol oly jó humoru emberek kerülnek össze, mint itt. Még a legkomolyabb professor ajkán is mosoly jelenik meg midőn látja, hogy a fürdő egy-egy kiváló humoristája a lövétei cigány-banda mellett mily megkapó példáját adja annak, hogy csak »egyszer él az ember«, vagy »csak az a mienk, a mit lenyelünk.« Oly életelvek, hogy bolondság lenne azt nem követni.

Most a napokban megint egy indítvány merült föl. Rendezzünk e hó 9-én egy koncertet. Persze, hogy termékeny talajra talált az eszme. Lesz tehát e koncerten felolvasás, lesz szavalat, ének, hegedű szóló, lesz monológ, táncz, szóval

lesz minden. Hadd mulasson már egyszer a magyar is. Képzelem, hogy hogy fogja rugni ifja-öregé a kállai-kettőt, hogy annyi borult nap után, a melyet itt kiállottunk, hadd derüljön már az ég felettünk is. A koncert lefolyásáról s viselt dolgairól a koncert alatt és a táncz után, majd később fogok beszámolni. Addig is köszöntjük a Szerkesztő urat mindnyájan s jelen sorainknak ritkított sorokkal való kegyes közlését kérjük.

— e. —

Különfélék.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet aug. 5-iki távirati jelentése szerint: Száraz.

— **X. Pius pápa** nevet fog viselni S a r t o József biberos ezután, akit világszerte az elhunyt XIII. Leo örökében ma örvendő lelkesedéssel üdvözlő a katolikus kereszténység világ-egyházának sok-sok millió hívője. E hó 4-én háromnegyed 12 órakor M a z z i bibornok hirdette ki a választást e szavakkal: Nuntio vobis gaudium magnum. Habemus papam! (Nagy örömet hirdetek nektek. Megvan a pápa!) Az új pápa 12 óra 10 perczkor megjelent a székesegyház belső erkélyén és áldását adta a nagy számban megjelent népre. A néptömeg viharosan üdvözölte az új pápát és az utcákon is leirhatatlan lelkesedés uralkodik.

— **Személyi hírek.** Jung-Cseke Lajos apát Borszék-fürdőről kedden éjjel 11 órakor városunkba visszaérkezett. — Lányi Imre, a helybeli m. kir. posta, távirat és távbeszélő hivatal főnöke tegnaptól kezdve 4 heti szabadságot nyert s ez idő alatt M a c s k á s y Ignác m. kir. posta, távirat- és távbeszélő főtiszt fogja helyettesíteni.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Bendly Arthurt a helybeli kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez pénzügyi számtisztnek nevezte ki.

— **Pál István apát-kanonok,** a lelkes székelly hazafi, néhány nappal ezelőtt, szerény egyéniségét hünen jellemző módon, minden zajt kerülve, a legnagyobb csendben ünnepelte áldásos papi működésének 25-ik évét. Szentkatolnai Pál István az erdélyi róm. kath. státus előadója s mint ilyen a székellyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium szellemi ügyvezetésének is közvetlen irányítója. Ezen intézet anyagi ügyeinek rendezésére szinten maradandó befolyást gyakorolt, amennyiben az ő idejében kötötte meg az állam és a főhatóság az államsegélyre vonatkozó szerződést. De ezektől eltekintve is, állandóan szíven viseli az egyház és iskolák fejlődésének legszentebb ügyeit s a társadalmi életben szintén nagyarányú munkásságot fejt ki. Részünkről is üdvözöljük a derek főpapot s állandó egészséget és hosszú életet kívánunk Istenről számára!

— **Aranylakodalm.** Igen szép és lélekemelő ünnepségben volt resze szombaton (e hó 1-én) id. Bodrogi György helybeli csizmadiamester, 1848-49-es honvéd polgártársunknak és feleségének született Bató Jánosnak. Ekkor ünnepelték a tisztességben megöszült öregpár esküvőjének 50-ik évfordulóját. A családi ünnepségben Vajda Ferencz helybeli ev. ref. pap és Ozsváth Lajos segédpap, valamint a tisztas pár gyermekei: Bodrogi István és Bodrogi Áron csizmadia mesterek feleségeikkel, vejei: Holstein Simon városi rendőrnök és Borbély György mészáros szintén feleségeikkel, egy ezen családokhoz tartozó tizenkét főből álló kisebb-nagyobb unokacsoport vettek részt. A tulajdonképeni ünnepség d. u. 5 órakor kezdődött s ez alkalommal Vajda Ferencz szívrható, hosszabb beszéddel üdvözölte az öregpárt, kiknek szemei örömkönnnyekkel voltak tele. Majd az estebénnél tartott szép beszédet úgy nevezett, mint Ozsváth Lajos fiatal derek segédpap, akik este 9 óráig voltak együtt a ritka szép ünnepet ülő családdal, mely e helyen is hála-köszönetét kívánja nyilvánítani a polgársággal érző, nemesen gondolkozó lelkészeknek. A család egész végfelig volt együtt s a jubiláló öregek szintén végig mulattak a társasággal, sőt a Himnusz is Kossuth-nótát is vígan énekeltek. S ezen jókedvük még teljesebb lesz, ha — mint mondják

-- legnagyobbik fiuk: ifj. Bodrogi György helybeli szatócs és vendéglős s ennek családja is az ünneplésből szintén részt vett volna.

— **Egy plebános jubileuma.** Julius hó 25-én ünnepelte R e t t e g i József plebános K.-Esztelneken huszonöt éves papi jubileumát. Az ünnepelt e negyed századot valóban Isten dicsőségére és felebarátainak boldogítására használta fel, miért is önmegnyugvással adhatott hálát Istennek, hogy őt magasztos pályáján megsegítette Huszonöténeke előtt mint káplán Gyergyó-szentmiklóson kezdte meg működését az Ur szőlőjében. Innen egy év múlva Gelenczére ment hasonló minőségben, a honnan 2 év után a vármegyénkben levő Lengyelfalvára helyeztetett át. Itt volt 10 évig és ezen idő alatt nem törődve a fáradsággal igen sokat tett. Többek közt ő építette föl az oltani papi lakot is. 1891 őszén ment Atyhába, a hol még több és nagyobb fáradságot igénylő tenni valót talált. És ő munkált, dolgozott. Ő építette fel a tornyot, az iskolát, ő festette ki a templomot stb. 1902. év őszén ment szülőföldjére, a hova mindig vissza vágyott. És most itt is tartotta munkássága ünnepét, melyen a vidéki papság és híveinek javarésze jelen volt. A misén Balázs Ferencz aesp. plebános tartott gyönyörű beszédet a papi állás mibenlétéről és méltóságáról. Mise után a jubiláns 50 teritékü ebédet adott, amely előtt szintén Balázs Ferencz üdvözölte őt a vidéki papság nevében, hívei nevében pedig Jakab Gyula áll. igazgató tanító. Ebéd alatt először a jubiláns emelt poharat szeretett Püspökére, akit Isten ajándéknak, „Donum Dei“nek nevezett. Ebéd alatt még igen sok beszéd hangzott el, melyek közül jutott egy a jubiláns jelenlévő öreg édes atyjának is. — Kívánjuk, hogy az Isten segítse őt még ad multos annos buzgó és fáradságos működésében.

— **Téli gazdasági előadások vármegyénkben.** Igen hasznos és örvendetes mozgalom indult meg vármegyénk gazdasági egyesületének körében. A miért oly sok éven át küzdöttünk, megvalósulni látjuk ezen üdvös irányban. A földművelésügyi miniszterium felhívására az „Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület“ elhatározta, hogy vármegyénk különböző vidékein népies gazdasági előadásokat, illetve házi ipari szaktanfolyamokat ohajt rendezni. Azonban ezen előadások és tanfolyamok programját és költségelőirányzatát nevezett egyesület folyó évi szeptember 1-ig a miniszteriumhoz be kell mutassa. Ezen okból tehát e helyen felkéri vármegyénk összes papjait, tanítóit, községi és köljegyzőit, valamint mindazokat, a kik székelly népünk előhaladását igazán szívükön viselik, hogy legkésőbb folyó évi a u g u s t u s 20-ig H l a t k y Miklós egyesületi titkárt sziveskedjenek értesíteni arról, hogy hajlandók volnának-e ily népies gazdasági előadást vidékük valamely községében tartani, mely tárgyat ismertetnének és mennyi tiszteletdíjat kívánnának ezért, illetve ki volna vidékükön ilyen előadás tartására megnyerhető? A vidék ahhoz értő egyénei közrevonásával arról is sziveskedjenek nevezett egyesület elnökségét értesíteni, hogy vidékükön mely háziipari foglalkozásnak fejlesztése volna kívánatos, hány hétig tartó tanfolyammal lenne a kívánt cél elérhető, ki volna a tanfolyam vezetésére megnyerhető s mekkora összegbe kerülhetne egy ilyen tanfolyam és létesítése esetében, volna-e kilátás arra, hogy a nép kellő számban résztvesz a tanfolyamon? — Most már a nép közvetlen vezetőin van a sor, hogy megmutassák hazafiasságukat s azt, hogy valóban készek fáradozni a vezetésükre bízott nép javaiért. Lássuk hát, kik ezen ügybuzgó és tevékeny honfiak és honleányok... A jelentkezőket névszerint följegyezzük e helyen. Előre tehát; ne csak panaszojunk, hanem tegyünk is!..

— **Halálozás.** Topay Döme helybeli kir. járásbírósi irnok e hó 4-én reggel 5 órakor 46 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt városunkban. Felesége és két kiskorú gyermeke maradt hátra. Hült tetteit ma (csütörtökön) d. u. 2 órakor a gör. kath. szertartás szerint rózsaszíves lakásról helyezik örök nyugalomra a róm. kath. temetőbe. Halálát a székellyudvarhelyi kir. törvényszék, kir. járásbírósi és kir. ügyészség bírói, ügyészi segéd és kezelő tisztikara külön gyászjelentéssel tudatja. A temetést pedig Barcsay Károly helybeli kereskedő jó hírű dísztemetkezési intézete rendezi.

— **Befejezett vizsgálat.** Egyik közelebbi számunkban említettük, hogy Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter vizsgáló biztosokat küldött a b ő r i p a r s z ö v e t k e z e t z i l á l t ügyeinek kivizsgálásához. Kiss Aladár számvizsgáló és Rosiescu Aurél ellenőr a vizsgálatot h e t i ő n b e

fejezték s jelentéseiket a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztették. Olyan hangok hallatszanak, hogy a „Székely-Udvarhely“ 57. számában egy aggódó részvényes 8 pontból álló aggodalmi — sajnos — nagyon is alaposnak bizonyultak.

— **Az egészségügyi hatóság** figyelmét kénytelenek vagyunk a helybeli gyümölcs piac felé irányítani. Oly sok ott az éretlen gyümölcs, hogy igazán lelkiismeretlenség volna továbbra is megtűrni ezen bacillus-terjesztő élvezeti czikk további elárulását.

— **Betörés a plebániára.** Az üdülés czéljából Borszékre utazott Jung-Cseke Lajos helybeli apát-plebánost kellemetlen hírről értesítették e hó 3-án. Ugyanis a nevezett napra virradó éjjelen betörték a plebánián levő emeleti lakosztályába s a szombatfalvi eklézsia ládáját — eddig ismeretlen tettesek — összerongálták és így felnyitva, a gyümölcsös kertben kapták meg. A ládában 2 drb takarékpénztári könyvet, a Wertheim-szekrény kulcsait és több irományt találtak. Mint értesülünk — az egyik fiókból 500 korona készpénz is eltűnt. A nyomozat folyamatban van. Tegnapi az összes cselédszemélyzetet kihallgatták.

— **Okvetlenül öngyilkos** akar lenni Lukács Bertalan, a meggyilkolt özv. Pál Ferenczné Lukács Bertalan Teréz fivére. E hó 2-án délelőtt — mint bennünket értesítenek — a lakásán felakasztotta magát. Azonban az asszonyok észrevették s mielőtt kimult volna, levágták. Mikor magához tért, elővette a meggyilkolt öreg asszony czipőit s azt mondta, hogy most már meg és eladja a czipőket, ennek árából iszik, majd más kötelet vásárol s azután köti föl magát. Ezt megelőzőleg egy Gircsis nevű csizmadianak rontott s kaszával a fejét le akarta vágni. Ugy látszik, a fia gyilkossága után, veszedelmes örülesi rohamai vannak s épen azért tanácsos volna megfigyelés alá tenni míg valakiben kárt teszen.

Közönség köréből.*

Gyümölcslopási szabadság Székely-Keresztúron.

Az ujjában elrendelt 40 napi „községi-kutya-zárlat“ Székelykeresztúron — szigoritva az „éjjeli“ kutya fogdosással igen alkalmas időszakban lett elrendelve, mert a kóbor kutyák hiányában a szép holdvilágos éjjeli időt csupa időtöltésből a czirkáló „hat“ peczér arra a czélra használja minden ellenálló akadály nélkül fel (mert hát a házörző-kutyák is, felsőbb! rendeletre várva vannak), hogy: sorba járják a gyümölcsös kerteket éjjelenként és sáska-járás módjára pusztítják nemcsak a félig ért gyümölcsöket, hanem annak ágait is.

Hogy a zárlatot elrendelő hatóság nevezett peczérlegényeknek ily eljárás szabadalommal egybekötött jogokat is adatott e? — azt még nem tudjuk, de az összes gyümölcskertek tulajdonosainak érdekében figyelmébe ajánljuk az illetékes hatóságoknak ezen körülményt annál is inkább, mert ha már türhetelenné vált községünkben a folytonos kutya-z á r l a t, — macska-z á r l a t, disznó-z á r l a t, marha-z á r l a t o k által szenvedünk, hogy most! legalább, a zsir és drága, de rossz husok hiányában az Isten adta vaczkorunkat megtarthassuk, mert semmi szükségünk azon atyai gondoskodásra, a melylyel a hatóságilag kirendelt közegek kapuink előtt naponta őrt állva őriznek, minket az esetleges kutyamarástól védelmeznek. És ezért hálálul kénytelenek legyünk tűrni az ők undok és myzamákkal saturált alakjukat, valamint hallgatni veszekedéseiket és ocsmány társalgási modorukat.

Ilyesmikkel nem boldogítjuk a magyart!

Bátyó.

* Ezen rovathban minden közérdekű közleményt díjtalanul, de a beküldő felelősségére közöl a Szerk.

Szerkesztői üzenetek.

S—r. A múlt számból fölőseges példányokkal már nem szolgálhatunk, mert azok mind elfogytak, Szives üdvözlét.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közül a kiadóhivatal.

Fagylalt a legkülönbözőbb választékban úgy **pompás cukrászsütemények** is friss minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernst György cukrászatában** Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15. sz. alatt Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

o o o o **Jó keresztmód** o o o o

kis fiuknak és leányoknak, kik számolni tudnak valamennyire:

a homoródi borviznek poharankénti elárúsítása. Tíz évnél idősebb — gyermekekkel jelentkezzenek a szülők — **Koncz Armin** írodájában.

Homoródon borvizet elárúsításra bárki kaphat!

Jó keresztet biztosít falusiaknak, a **hemoródi borviznek** hordókban, korsókban Székelyudvarhely városában (éppugy a szomszédos városokban) heti, vagy országos vásárokkor, nagy ünnepnapok, sőt hétköznapokon való beszállítása és poharankénti elárúsítása

Szenzációs! Ujdonság!

Eppen most jelent meg!

101

legszebb magyar népdal I—III. kötete — Minden kötet ára 60 fillér. Kapható **Betegh Pál** könyv-, papír-, iró- és rajzkereskedésében Székelyudvarhelyt.

ZSÁKOK.

Legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás **új és használt zsákoknak** és minden fajta vízhatlan **ponyváknak** **WINKLER ZSIGMOND-nál** Budapest, VII, Nyár-utca 23.

Rum, cognac, silvorum, likörök, likörkrémek stb. az általam készített vegytiszta esszenciák és kompozíciókkal házilag egy nyolczad, sőt egynegyed részben olcsóbban állíthatók elő, mint készen vett árak. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. **Baros Gábor** Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz. ... Esszenciák és kompozíciók gyára. ...

Ne vegyen CZIMBALMOT vagy HARMONIUMOT mig **REMENYI MIHÁLY** mű-hangszerész — legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király utca 44/I szám.

Vasüzet áthelyezés!

Van szerencsém szíves tudomására hozni az igen tisztelt vevőközönségnek, hogy

üzletemet

ez év augusztus hó 20-tól kezdve az ev. ref. kollegium mellett levő ev. ref. egyház volt paplakba fogom folytatni.

Midőn szíves pártfogását továbbra is kérem, a nagyérdemű közönségnek jegyzek

kiváló tisztelettel:

P. Zakor Endre

vaskereskedő az „Aranykaszá”-hoz.

Vasüzet áthelyezés!

Thierry A. gyógyszerész balzsama

a legjobb diätetikus háziszser emésztési zavarok, gyengeség, rosszullet, gyomorégés, szorulás stb. ellen, a köhögést csillapítja, a görcsöt megszünteti, a nyálkát feloldja és tisztító hatással bír. Tizenkét kicsiny, vagy hat kettős üveg bérmentve ládával együtt 4 korona. **Thierry A. gyógyszer-tára az „Órangyal”-hoz Pregrada Rohitsch Sauerbrunn** mellett.

Csak akkor valódi, ha az itt feltüntetett apacza védjeggyel van ellátva. Nagyon ajánlatos ezt a szert mindig utazás alkalmával és minden esetben magunkkal vinni.

Thierry A. valódi Centifolium kenőcse a leg-erősebb szívó kenőcs, mely alapos tisztító hatása által fájdalmat szüntető gyors gyógyulást idéz elő és lágyítása által minden behatolt idegen testtől megszabadít. Turistáknak, kerékpározóknak és lovaglónak nélkülözhetetlen. Postai szállítással két tégely bérmentve három korona 50 fillér. **Thierry A. gyógyszer-tára az „Órangyal”-hoz Pregrada, Rohitsch, Sauerbrunn** mellett. Utáztatoktól óvakodjunk és ügyeljünk a fennebb feltüntetett és minden tégelybe beégett védjegyre. Ajánlatos, hogy ezen szert utazások alkalmával minden esetre magunkkal vigyük.

Központi raktár: **B u d a p e s t e n** Török J. gyógyszerésznél, **Z á g r á b b a n** Mittelbach S. gyógyszerésznél és **B é c s b e n** Brady C. gyógyszerésznél.

Jorgó János órás, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, rászédés teljesen kizárva. — **Órajavitási műhely.** — Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezességet vállalok. — Kivonat a nagy árjegyzékből: 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapánczióra, nickeltokban 36 órai járással 2 frt 30 kr. 8039 sz. valódi ezüst pánczelláncz 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ülművel, 2 sulylyal 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Szíveskedjék nevemre és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

Sz. 3493—903. tkvi.

Viszárverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Lóbl Ábrahám székelyudvarhelyi lakos végrehajthatónak, Szélyes Ferencz és társai végrehajtható elleni 230 korona tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtható ügy ben miután az 1903. január 21-en megtartott árverésen az alább nevezett vevők a megvett ingatlanok vételárát be nem fizették, tehát az árverési feltételeknek eleget nem tettek, az általuk megvett ingatlanokra, banatpenzüket elvesztése mellett és pedig a bétai 46. sz. telekjegyzőkönyvben Szélyes Gergely dombi által megvett az A + 136, 137 hr. sz. ingatlanra 500 K, az A + 1757, 1758, 1763/1. hr. számú ingatl. 75 K, A + 1905/2 hr. sz. ingatl. 7 K, az A + 2038 hr. sz. ingatl. 16 K, az A + 2048, 2549, 2558 hr. sz. ingatl. 12 K, az A + 2772 hr. sz. ingatl. 3 K, 2933 hr. sz. ingatl. 16 K, 3019 hr. sz. ingatlanra 16 K, 3124 hr. sz. ingatlanra 16 K, 3299 hr. sz. ingatlanra 8 K, az A + 3443 hr. sz. ingatlanra 16 K, 3467 hr. sz. ingatlanra 16 K, 4322 hr. sz. ingatlanra 15 K, a legújabb Gal János által megvett az A + 423 hr. számú ingatlanra 5 K 10 filler, a Széles Domokos által megvett az A + 1885 hr. sz. ingatlanra 7 K, a Széles Zsuzsa Széles Gergelyne által megvett az A + 2046. hr. sz. ingatlanra 16 K, 3173, 3205 hr. sz. ingatlanra 20 K, 3837 hr. sz. ingatlanra 60 K, 4144 hr. sz. ingatlanra 60 K és Széles Ignác dombi által megvett az A + 2691 hr. sz. ingatlanra 16 K, az A + 3435 hr. sz. ingatlanra 16 K, az A + 3581 hr. sz. ingatlanra 2 K ezennel meg-állapított kikiáltási árban azzal, hogy banatpenzüket elvesztik, továbbá a vegrh. törvény 185., 186. §§-okban foglalt joghátrányokra tekintettel is az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1903. évi augusztus hó 18-ik napján** délelőtt 9 órakor Béta közsegházzal megtartandó nyilvános árverésen, a meg-állapított kikiáltási áron alól is eladtni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóságtól. Székelyudvarhelyt, 1903. június hó 8.

Dr SZÉKELY,
kir. törvényszéki egyes bíró.

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kulcs” **jeggyel**

legjobb, legkládósbabb s ennélfogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és !! a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!